

SCHOTSE AK(K)URATESSE

Eind oktober 2010 ging bij Aelivé in Bergambacht de 'Linn Klimax Kick Off Holland' van start. Niemand minder dan door Ivor Tiefenbrun hemzelf deed de aftrap en HVT was daarbij. Maar Aelivé had nog een ultiem nieuwtje! Net voor de show kwam de nieuwe Akurate set binnen. De Akurate set heeft naast kwalitatieve verbeteringen ook een nieuw gezicht gekregen. Zodoende past de Linn-Akurate-lijn qua prestatie en looks nog beter in het rijtje: Majik - Akurate - Klimax.

KILIAN BAKKER

De Akurate DS is een solid-state 'speler' met een digitale ingang. Een Linn DS is niet alleen een D/A omzetter, het heeft een display plus alle benodigde bedieningsfuncties om tracks die via een extern opslagmedium worden gestreamed met behulp van een PDA of een laptop met Linn software af te spelen. De computer hoeft zich niet in dezelfde ruimte als het afluistersysteem te bevinden. PC gebruikers kunnen CD's, SACD's en DVD's op verliesloze wijze kopiëren met behulp van EAC (Exact Audio Copy) en voor Mac gebruikers is er MAX. De audio sample-rates zijn: 44,1, 48, 88,2, 96, 176,4 en 192kHz bij een woorddiepte van 16- tot 24-bit. Men kan debatteren over de al dan niet absolute foutloosheid van rippen maar met de juiste rip-software sluipen er beduidend minder fouten in dan bij de realtime uitlezing van een (SA-)CD-speler. De software die men gebruikt om CD's te rippen kan de data zo vaak controleren als nodig is en zorgt ervoor dat de sporen meerdere keren worden uitgelezen. De beste rip-software heeft daarom meer tijd nodig maar zorgt uiteindelijk voor betere resultaten. Het sterkste argument voor audiofiele streaming wordt momenteel gemaakt door het gestaag groeiende aanbod van muziek-downloads in zeer hoge digitale resolutie. Linn Records Biedt daarom hun downloads behalve in CD- en MP3 kwaliteit ook in zogeheten 'Studio-Master' resolutie aan.

De originele Akurate DS is reeds in 2008 door mij besproken. Sindsdien heeft Linn alle DS spelers van een zogeheten Dynamik voeding (hoogwaardige SMPS) voorzien. De huidige Akurate DS kwam in november 2010 op de markt (drie jaar na de eerste Akurate DS) en heeft behalve de Dynamik voeding een verbeterde klok, een geheel herziene audio-printplaat en een nieuwe behuizing. De gehele Akurate-lijn is nu in een strak vormgegeven, eigen jasje gestoken; het uit dikker aluminiumplaat vervaardigde chassis is uiterst rigide en voorzien van vier solide lichtmetalen voeten ter vervanging van de 3M zelfklevers welke nog voor de Majik lijn worden ingezet. De nieuwe Akurate

behuizing is met 9 bij 38 bij 38 centimeter iets ruimer bemeten dan het standaard Linn 'AV' chassis (1 centimeter hoger en 2 centimeter dieper) maar de verhoudingen doen desondanks prettig aan; qua proporties vergelijkbaar met die van de oude Linn LK omhulsels.

De Akurate DS heeft een RJ45 Ethernet ingang, vier RS 232 control-bussen en zowel een gebalanceerde als een ongebalanceerde analoge uitgang. Daarnaast is een pure 75 Ohm (BNC) S/P-DIF uitgang voorhanden, alsmede een aardeknop voor individuele aarding van het chassis. De nieuwe Akurate DS is compatibel met FLAC, WAV, ALAC, MP3, WMA (behalve lossless), AIFF, AAC en OGG bestanden. Alle Akurate componenten zijn leverbaar in zwart of zilver en de standaard garantieperiode van 2 jaar kan worden verlengd tot maar liefst 5 jaar door online registratie bij Linn (www.linn.co.uk).

Het DS-systeem

In tegenstelling tot een CD-speler hebben we bij de DS niet met een apparaat maar met een systeem te maken (CD-spelers zijn in principe 'plug & play'). Het correct opbouwen en demonstreren van een DS keten vereist de nodige expertise en ervaring. Het is daarom zeker aan te bevelen om een dergelijk systeem te laten installeren door een ervaren Linn dealer. De DS systeem-keten bestaat uit de volgende apparatuur: een PC/Laptop/Mac met daarop Linn's GUI (Graphic User Interface) software geïnstalleerd en een NAS (Network Attached Storage) die beide via een Ethernet Switchbox zijn verbonden met de RJ 45 ingang van de DS. De commando's van de draadloze bediening komen behalve via de Linn GUI remote ook door de Ethernet Switchbox via een Wireless Access Point (WAP) wat het signaal van een UpNp Wireless Control Point krijgt, zoals een PDA (Personal Digital Assistant). Het is mogelijk om de datastream via een WiFi (draadloos) netwerk te sturen maar Linn adviseert om de PC-NAS-Switchbox-DS keten voor optimale prestaties via netwerkkabels te verbinden. Voor deze recensie werd er geen gebruik gemaakt van een switchbox want de door Linn meegeleverde Zyxel router bezat reeds voldoende poorten. Zo ontstond een rudimentaire DS-keten van laptop met Linn software, een Qnap TS-102 NAS, de Zyxel router en de Akurate DS. Zelfs als erkend vinylist kon ik daar wijs uit worden en de DS speelde daarom al na een half uur stoeien met comploeterspul. Fraai zijn die PC componenten niet; de Qnap heeft hoogst irritante LEDs die als laserstralen de kamer verlichten. Het wegwerken van dergelijke apparatuur werpt de nodige esthetische vruchten af. De DS wordt geleverd met een standaard remote maar een programmeerbare PDA met een goed beeldscherm is

wel zo prettig wanneer men door de muziek-bibliotheek wil browsen.

In de DS bevinden zich geen bewegende onderdelen maar de harddrive in de NAS heeft dat wel. De problematische gevolgen van een eventuele 'crash' kan men ondervangen door een NAS met meerdere harddrives (bijvoorbeeld 2 of 4) te nemen; dan kan men de 'geripte' data tegelijkertijd naar twee harde schijven wegschrijven. Het blijft verstandig om de fysieke muziekcollectie na het rippen te bewaren, al was het maar omdat een NAS geen boekjes opslaat. Bij het kiezen van een NAS voor de DS zijn een goede software en compatibiliteit belangrijk. Qnap servers bevatten reeds de benodigde Twonky Media software; Twonky Media werkt met het UPnP AV 1.0 protocol wat voor de inter-component communicatie van de DS-keten zorgt.

Akurate Kontrol

De Akurate Kontrol (inderdaad tweemaal misspeld en met een K; een afwijking van Linn oprichter Tiefenbrun) oogt vrijwel identiek aan de Akurate DS, op twee 3.5 mm jack-bussen aan weerszijde van het royaal bemeten display na. Dat zijn respectievelijk een uitgang en ingang voor een hoofdtelefoon en een media-speler (MP3 o.i.d.). De zes kleine verchromde toetsen op het front bedienen behalve de volumestand en bronkeuze de 'mute' functie en een zogenoemde slaapstand. Dat laatste lijkt enigszins overbodig voor een voorversterker met uiterst 'groene' schakelende voeding (oftewel Dynamik). Persoonlijk had ik daar liever een 'Mono'-toets gezien maar toen die suggestie werd geopperd aan Trevor Stacey bleek, dat Linn's elektronicus weinig nut zag in een dergelijke functie. Aan de achterzijde bevinden zich twee gebalanceerde ingangen en vier ongebalanceerde ingangen waarvan nummer vier door middel van een letterlijk veelzijdige Phono-module als lijningang of MC/MM Phono-ingang kan worden ingezet. De slimme Linn Phono-kaart kan namelijk in verschillende oriëntaties met de contactblokken van de hoofdprint worden verbonden, een idee wat reeds decennia geleden door The Acoustical Co. werd toegepast in de QUAD 33 Control Unit. In de MC stand biedt de Akurate Phono-trap 64dB versterking en een vaste afsluiting van 180 Ohm en 10 nanoFarad. Trevor Stacey - hoofd-elektronicus bij Linn - wil RF storingen flink buiten de deur oftewel de MC ingangen houden. De MM stand zit qua gain tien dB lager dan de MC trap en sluit af met een universele 47 kiloOhm en 68 picoFarad. Beide opties zijn behoorlijk compatibel met het gros van de low, medium en high output elementen, maar het is jammer dat de Akurate RIAA trap niet iets van de instelbaarheid van de Linn Uphorik heeft geërfd. Veel HOMC elementen prefereren een lagere afsluit-impedantie en een hogere afsluit-capaciteit dan nu wordt geboden door de MM stand.

Qua totaal aantal in- en uitgangen is de nieuwe Akurate Kontrol beduidend minder rijk bedeeld dan enkele klassieke Linn voorversterkers. Dat geldt met name voor de uitgangen; daar heeft de Akurate voortrap er één stereopaar van in ongebalanceerde en gebalanceerde vorm plus

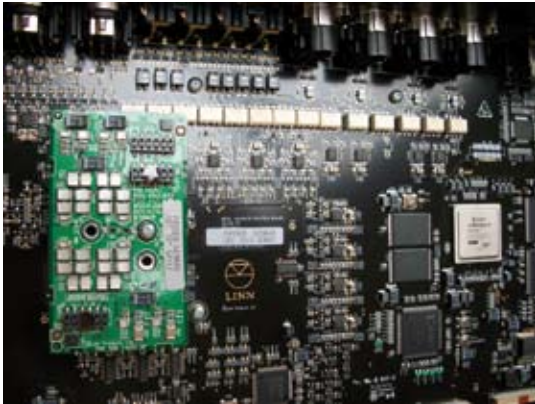
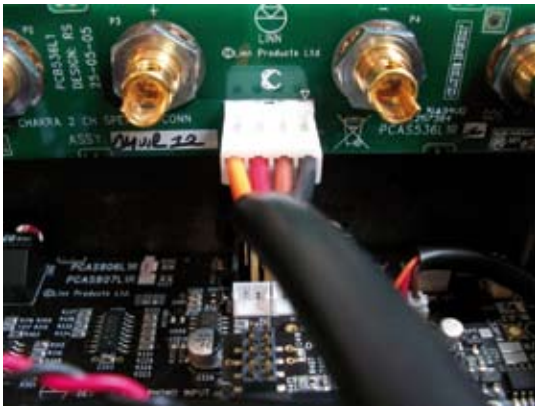

een vaste lijnuitgang. Voorheen waren verschillende Linn voortrappen van drie ongebalanceerde uitgangsparen voorzien voor parallelle verbindingen naar meerdere eindtrappen. Gelukkig zijn Linn eindversterkers reeds vanaf midden jaren '90 voorzien van doorlus-lijnuitgangen waar men met de nieuwe Akurate Kontrol goed gebruik van kan maken voor een multi-amp keten. Het scheelt zeker in bekabeling; slechts één lange en meerdere korte interlinks zijn nodig bij eindversterkers met doorlus-bussen. Voor de meeste non-Linn eindtrappen zal men een cinch-splitter moeten inzetten. De Akurate Kontrol heeft een RJ45 Ethernet aansluiting voor gemakkelijke configuratie en programmering van de instelopties. Deze fraai gebouwde voorversterker komt als apparaat even sober als serieus over; geen audiospeeltje maar een tijdloos no-nonsense rangeerplatform voor bronnen.

Akurate 2200

De Akurate eindversterker is leverbaar als, twee, drie of vierkanaals versterker. De hier besproken stereo versie gaat als Akurate 2200 door het leven terwijl zijn collega's 3200 en 4200 heten. De laatste drie cijfers geven aan dat het een maximaal continuevermogen van 200 watt (in 4 ohm belasting) kan leveren. Een gezonde 111 watt wordt geleverd aan een 8 ohm belasting. Het nieuwe Akurate chassis voelt uiterst stabiel en degelijk aan, mede dankzij een dubbele chassisbodem en een uit relatief dik aluminium vervaardigde kap. De strakke lijnen van die geheel omsluitende kap geven de indruk van een geëxtrudeerd aluminium profiel maar in feite wordt een aluminium plaat van vier geulen voorzien, die 95% van de plaatdikte diep zijn (zie foto). Vervolgens kan de plaat worden gevouwen tot de uiteindelijke vorm (vergelijkbaar met de bouw van veel luidsprekerkasten). De Akurate 2200 heeft een slaapstand waar de versterker zich automatisch in zet, wanneer er 20 minuten lang geen ingangssignaal is waargenomen. Zodra er opnieuw signaal wordt aangeboden schakelt de Chakra versterker zichzelf weer in. Het is vergelijkbaar met de slaapstand van menig Martin-Logan weergever maar het heeft een ander doel; waar bij een M-L de levensduur van de elektrostatische panelen de reden is, gaat de Linn versterker slapen om zo min mogelijk stroom te verbruiken. Heel groen en dat wil Linn ook zijn.

Het front van de Akurate 2200 heeft een met gaas afgedichte opening waarachter zich de ingebouwde Micronel ventilator bevindt. Linn geeft aan dat er extra aandacht is besteed aan het zo stil mogelijk maken van hun huidige koeltunnels, wat zich vertaalt in een herontworpen luchtinlaat. Het moet gezegd dat deze Akurate versterker minder hoorbaar fluit of zucht dan enkele andere

ventilator gekoelde Linn apparaten die hier de revue zijn gepasseerd. Aan de achterzijde bevinden zich twee paar degelijke luidsprekerklemmen en de reeds genoemde ingangen- en doorlus-cinchbussen. De ingangen zijn per verzonken draaischakelaars qua gevoeligheid in te stellen. Dat is niet zozeer bedoeld voor de aanpassing aan een voortrap, maar voor het 'trimmen' van de gain per versterker wanneer er Linn Aktiv wisselfilter-modules worden ingezet. Zo kan men compenseren voor gevoeligheids-verschillen tussen de weergave-units van een actief gefilterde luidspreker. De Akurate eindversterkers zijn leverbaar met ongeba-

lanceerde of gebalanceerde (XLR) ingangen; jammer dat die twee aansluitingen niet tegelijkertijd (omschakelbaar) op deze versterker beschikbaar zijn. Volgens Linn was er zowel te weinig ruimte op de printplaat als de achterwand om beide connector-typen te combineren in één uitvoering. Ook de Akurate 2200 wordt gevoed uit een Dynamik SMPS module terwijl het versterker-circuit is opgebouwd rond de laatste incarnatie van Linn's eigen Chakra topologie.

Chakra

Het Chakra circuit is het resultaat van vijf jaar continue onderzoek, aldus Linn, met als aanleiding het vinden van een krachtige maar compacte versterker voor de Linn 328A professionele monitor weergever. De vermogen/compactheid-ratio moest nog groter zijn dan dat van de Klimax 500 Twin. Linn kon dat doel bereiken door het nieuwe circuit rond een IC (chip) op te bouwen, wat zij in Glasgow een 'Monolithic Circuitry' (oftewel; Single-IC) noemen. Zo'n monolithisch circuit heeft naast ultra korte signaalwegen een lagere gevoeligheid voor storingsinvloeden maar er zijn ook beperkingen zoals een gelimiteerde stroomleverantie aan de uitgang en een lagere algehele belastbaarheid ten opzichte van discrete circuits. Het Chakra circuit bestaat uit een groep zware bipolaire transistoren die als 'Boosters' (Linn's benaming) fungeren met daarvoor de monolithische chip, in dit geval de TDA 7293. Zolang de stroomvraag van de belasting laag blijft, zal al het vermogen worden geleverd door de chip, wat voordelen op het gebied van snelheid (maar ook lineariteit) met zich meebrengt. Bij een grotere stroomvraag zullen de Boosters de meeste stroom leveren zodat de chip binnen

zijn optimale werkbereik blijft en het signaal daardoor snel kan corrigeren. Het Chakra circuit is bovengemiddeld efficiënt wat mede betekent dat de Majik-I nooit erg warm zal worden.

Luisteren

De nieuwe Akurate Kontrol en Akurate DS worden geleverd met een prettig werkende, solide aanvoelende en fraaie remote. Deze kunststof unit komt onverwacht gewichtig over, dankzij twee stalen staven die van binnen langs het batterijvak zijn aangebracht. De Akurate Kontrol MC phonotrap is opmerkelijk stil. Na de installatie van het DS netwerk (wat zelfs door mij als verstokte vinyloog kon worden uitgevoerd, met enige hulp van Linn's Oliver Howell) en enkele dagen opwarmen/inspelen, was het tijd geworden om de Kinsky mediaplayer te openen en door de Linn Records Studio Master bestanden te browsen. Daar werd onder Schotse muziek een bekend album aangetroffen, wat ik reeds als fraaie 180 grams LP in de platenkast heb staan: 'Elevate' van Fiona MacKenzie. 'When The Sunny Sky Has Gone' is een wat naïef maar ook aantrekkelijk singer-songwriter lied dat via sommige weergaveketens te fragiel en bijna onsamenhangend kan klinken. De Akurate keten wist er - geheel naar verwachting - wel raad mee. In vergelijking met de LP weergave via de Akurate Kontrol phonotrap klonk Fiona via de DS 'naakter' (haar stem dus, maar ook zonder visuele ondersteuning kwam het verleidelijk over...). Het plukspel op een akoestische gitaar werd mooi belicht terwijl het pianospel zangerig, rijk en ontspannen klonk. Met de LP, afgetast door een Linn/Heed/Jelco/Synfono platenspeler kwam deze track nog levendiger en directer over, echter minder gearticuleerd en qua ruimtelijke afbeelding wat non-chalanter. De Akurate DS biedt een opmerkelijk lateraal overzicht met betere focus dan menige CD-speler. Digitale spelers kunnen soms iets teveel nadruk leggen op de individuele weergavekanalen terwijl de Linn DS spelers voor één stereofonisch klankbeeld zorgen. De nieuwe Akurate DS plus versterking komen als elektronische muziekvertolkers alle drie vanzelfsprekend en vriendelijk over. Geen druktemakerij maar muziek de ruimte geven. Dat is ergens geruststellend; de globale audio-trend lijkt al jaren in de richting van een feller, soms zelfs opdringerig karakter te gaan. Gelukkig doen enkele innovatieve bedrijven daar niet aan mee, getuige de recente ontwikkelingen van Bel Canto Design en Linn Products.

Van de Pete Alderton NAS-file werden 'Walking Blues' en 'Little Red Rooster' beluisterd. Bij Walking Blues kwamen de krekelgeluiden en zijn voetstappen geloofwaardig over, met een tamelijk plastische afbeelding. De voetstappen eindigden zelfs ver voor de weergevers, een leuke auditieve ervaring. Little Red Rooster werd op CD-R gebrand en zowel via het eigen Heed CD-loopwerk + DAC als de Akurate DS afgespeeld. Via de CD-speler kwam deze track (file) urgenter over. De mondharmonica hoort iets rauws te hebben. Via de DS kwam dat instrument tamelijk 'smooth', om niet te zeggen wat gepolijst, over. Dat blijft

een CD/DS contrast; de meest muzikale CD-spelers hebben voor mij nog een streepje voor qua drive en drama. Desondanks had de DS weergave van Little Red Rooster op de punten zang-timbre en ruimtelijke afbeelding een duidelijke voorsprong. Het kenmerk van iets wat ultiem in balans is, is dat er relatief weinig over te zeggen valt. Daar was sprake van met de weergave van de Pete Alderton sessies; ruimtelijke vrijheid, tonale uitgewogenheid en een bewonderenswaardige moeiteloosheid.

De Robert Lucas LP 'Usin' Man Blues' werd op het Schotse vilt gelegd om de track 'Moonshine' af te laten tasten door het Scriptor MC element. Het mondharmoonicaspel kreeg het juiste resonante geluid en 'bite' mee, terwijl de zang vooral natuurlijk overkwam. In één woord; menselijk. De staande bas werd vrij ver in de diepte afgebeeld, met een goed belichte opname-akoestiek. De analoge Linn keten onderstreepte de reputatie van dit merk, door op spannende wijze muziek weer te geven zonder druk of ophef. Met name de zangvertolking was praktisch een uithangbord voor WW (werkelijkheidsweergave). Al met al weet een prefect opgebouwde en afgeregelde LP12 Sondek mij op het muzikale vlak nog meer te raken dan de Akurate DS maar dat neemt niet weg dat de DS op zeer zuivere en smaakvolle wijze muziek kan maken.

De kloof wordt almaar kleiner, met steeds verder geperfectioneerde loopwerken en omzetteren die langzaam maar zeker naar elkaar toe lijken te groeien. Onderscheid zal er altijd blijven maar het storende, scherpe contrast tussen analoog en de eerste generatie digitale spelers begint al dusdanig te vervagen, dat men ze om en om kan beluisteren zonder auditief te hoeven acclimatiseren. De nieuwe Akurate DS is in feite de ultieme ontspanner - het strijkt de gebruiker niet tegen de haren in, noch qua muziekspeurderij, noch qua muziekweergave. Het moet gezegd; daar kan geen platenkast of CD opbergsysteem tegen op. De discussie CD/DS buiten beschouwing gelaten, kan de DS voor schrijver dezes de platenspeler (nog) niet vervangen. Het actuele aanbod van deze fabrikant zou als een bevestiging van dat standpunt kunnen worden gezien.

Breaking Silence, het meest avontuurlijke album van Janis Ian, werd in vinyl uitvoering afgespeeld. Met name de track 'All Roads To The River' sprong in het oor. Het boeiende stemgeluid van Janis Ian werd op uiterst luchtige, bijna etherische wijze gepresenteerd. De percussie

kwam met natuurlijk timbre naar voren, zij het op ietwat beleefde wijze. Dat kan krokanter, zoals bleek toen een Moth 30 Series versterker (jaren '80 Stan Curtis ontwerp) werd aangesloten. De Akurate versterker biedt een aangename ontspanning en weet melodielijnen bijzonder puur over het voetlicht te brengen. Wie Janis Ian op haar verleidelijkst wil horen, wordt met de Akurate elektronica goed bediend. Wanneer men juist het overdonderende van Breaking Silence maximaal wil ervaren, komt men wellicht tot een andere (eind)versterkerkeuze.

Het rippen van eigen CD's naar de NAS (als FLAC bestand) bleek veel eenvoudiger dan gedacht; het draait allemaal om een overzichtelijke installatie en optimale instelling van elk programma. Dankzij het rippen kon onder andere de 'Crooked Still CD Shaken By A Low Sound' via mijn eigen CD-loopwerk en de DS worden beluisterd. De DS liet de stem van Aoife O' Donovan even sexy als duidelijk naar voren komen. De verstaanbaarheid van zang die met deze DS kan worden verkregen is werkelijk verbluffend goed. Het woest zagnende spel van cellist Rushad Eggleston werd feilloos gearticuleerd en tonaal rijk weergegeven. Loepzuiver maar slanker dan via de DT CD-speler. Het banjospel liep lekker qua tokkeltiming en kwam meer organisch dan expressief over. Het timbrale aspect werd door de DS meer benadrukt dan het snarenspeel. Met de Crooked Still rip werd een laagweergave verkregen die simpelweg beter was, dan hier ooit door een digitale schijfspeler werd geleverd. Grote klasse. Eenmaal liep Kinsky Desktop vast, wat echter na herstart weer prima functioneerde; opnieuw geopend... muziek.

Conclusie

Hoe gearticuleerd, open en duidelijk dit Akurate trio ook te werk moge gaan, het kan met het juiste bronmateriaal voor een zeer pure tonale weergave met navenante muzikale zeggingskracht zorgen. Ten opzichte van LP mist digitaal niet zelden een stuk expressiviteit. Dit Akurate systeem, met de fraaie Akurate Kontrol voorversterker lijkt geen bron voor te trekken. Het karakter van elke bron komt goed tot uiting waardoor zowel analoog als digitaal bronmateriaal op geheel overtuigende wijze wordt vertolkt. Het is goed te zien, voelen en horen dat deze weergaveketen het resultaat is van jarenlange ontwikkeling en uitkristallisering van verfijnde technologie. De Linn Akurate apparatuur is zeer de moeite van het beluisteren waard.

Linn Products: www.linn.co.uk

Akurate DS: € 5.498

Akurate Kontrol: € 5.248

Akurate 2200: € 4.165

Toegepaste apparatuur:

Platenspeler 1:	Linn Sondek LP12/Heed Orbit/Jelco SA-750D/Synfano Scriptor MC
Platenspeler 2:	Wilson-Benesh Circle/Origin Live OL1+/Ortofon MC 15 Super II
Phonotrappen:	Moth 30 Series RIAA, Heed Quasar SE
Versterkers:	MOTH 30 Series Stereo, Heed Obelisk Si
Weergevers:	Monitor Audio Studio 2SE, Harbeth P3ESR, QUAD ESL
Kabels:	Linn Analogue, QED Qunex 2, Monster M1000, QED Original
Lichtnet:	Lapp/Popp strip, Bandridge 6000 strip, Belden IEC, Kemp SNS Plug, Kemp SR Plug